

HAVEL & PARTNERS

ÚSPĚCH SPOJUJE

SBORNÍK KORPORÁTNÍCH JUDIKÁTŮ MĚSÍCE

KVĚTEN 2020-PROSINEC 2021

OBSAH*

KVĚTEN 2020	Riziko ručení jednatelů třetím osobám za dluhy společnosti.....	5
ČERVEN 2020	Neplatnost smlouvy uzavřené společností z vůle společníka	6
ČERVENEC 2020	Absolutní neplatnost právního jednání	7
SRPEN 2020	Jednat v (ne)souladu s business plánem.....	8
ZÁŘÍ 2020	Akcionářská žaloba o stamiliony a zfalšované listiny	9
ŘÍJEN 2020	Omezení práva na informace?	10
LISTOPAD 2020	Proč je důležité mít due diligence?.....	11
PROSINEC 2020	Změny druhů akcií.....	12
LEDEN 2021	Fiktivní hlavní akcionář	14
ÚNOR 2021	Pravidlo čtyř očí	15
BŘEZEN 2021	Akcionářské dohody.....	16
DUBEN 2021	Újma způsobená jednatelem koupí drahého automobilu	17
KVĚTEN 2021	Neurčitost předmětu podnikání.....	18
ČERVEN 2021	Povinnost odkoupení podílu.....	19
ČERVENEC 2021	Právo na informace nepřítomného společníka	20
SRPEN 2021	Pravidlo čtyř očí.....	21
ZÁŘÍ 2021	Zákaz zneužití práva	22
ŘÍJEN 2021	Souběh funkcí	23
LISTOPAD 2021	Zpráva o vztazích	24
PROSINEC 2021	Squeeze-out.....	25

**Předložený sborník je souhrnem rozhodnutí Nejvyššího soudu, která byla vybrána a publikována na osobním profilu LinkedIn Ondřeje Floriána. Níže poskytnuté právní věty jsou upraveným textem daných rozhodnutí, nejsou tedy doslovným přepisem ani právními větami vybranými Nejvyšším soudem k publikaci ve sbírce rozhodnutí či v jiném dokumentu. Krátké komentáře H&P k daným rozhodnutím jsou čistě orientační, nejedná se o právní stanovisko ke kterémukoliv z rozhodnutí.*

PŘEDMLUVA

Vážený klienti, obchodní partneři, milí čtenáři,

v květnu roku 2020 jsme se v HAVEL & PARTNERS rozhodli, že je škoda nepodělit se s veřejností o alespoň malou část našeho know-how z oblasti práva obchodních společností, které se všemi kolegy v kanceláři každý měsíc již několik let sbíráme. S kolegou Kamilem Kovaříčkem jsme proto začali využívat pravidelnou analýzu nových dostupných rozhodnutí Nejvyššího soudu a pro klienty a všechny ostatní včetně naší konkurence jsme na sociální síti LinkedIn na měsíční bázi začali zveřejňovat ta z nich, která nám přišla zajímavá, pro praxi důležitá či jinak velmi aktuální.

Realizovat tento záměr se nám pravidelně daří i v roce 2022, tedy již téměř dva roky. Toto relativně dlouhé časové období však neznamena, že by dřívější judikáty Nejvyššího soudu byly zásadně nehodnotné. Je tomu právě naopak – prezentovaná rozhodnutí si zpravidla svoji váhu a důležitost drží. Aby žádná z nich nezapadla, přinášíme Vám tuto ucelenou sbírku vybraných rozhodnutí za období od května 2020 do prosince 2021 a předpokládáme, že pro Vás (a samozřejmě pro nás) připravíme začátkem roku 2023 obdobný dokument za rok 2022.

Na následujících stránkách tak naleznete ta rozhodnutí, která jsme za uplynulé měsíce vybrali. U každého z nich jsme doplnili námi vybranou a upravenou právní větu, která shrnuje jádro daného rozhodnutí, a dále také krátký komentář, který volně obsah rozhodnutí přibližuje a případně vysvětluje jeho důležitost pro podnikatelskou praxi.

Přejeme Vám přínosné čtení a budeme rádi za všechny poznámky, dotazy a připomínky, které by Vás k poskytnutému souhrnu napadly.

Ondřej Florián & tým

ONDŘEJ FLORIÁN

Partner

ondrej.florian@havelpartners.cz

DAVID NEVESELÝ

Partner

david.nevesely@havelpartners.cz

KAMIL KOVAŘÍČEK

Advokát

kamil.kovaricek@havelpartners.cz

Q&Q

KVĚTEN 2020

Riziko ručení jednatelů třetím osobám za dluhy společnosti

Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 20. 5. 2020, sp. zn. 27 Cdo 51/2019

péče řádného hospodáře, úpadek společnosti, ručení člena statutárního orgánu

Krátký komentář H&P | Nejvyšší soud ve vybraném rozhodnutí uvedl, že pokud jednatel způsobil společnosti újmu, může u něj být založeno jeho ručení za splnění závazků společnosti jejím věřitelům. Je přitom lhostejné, z jakého důvodu a vůči komu tyto pohledávky vznikly. V takovém případě by jednatel ručil věřitelům společnosti až do výše způsobené škody. Podmínkou je, že se věřitel nemůže své pohledávky domct po společnosti – bez ohledu na důvod takové skutečnosti.

Dá se předpokládat, že rozhodnutí dle staré úpravy (platné v úpadkovém stavu společnosti) bude přenositelné do nového práva skrze šířeji vymezený § 159/3 OZ (ten insolvenční zákon nevyžaduje). Jednatelé tak musí s takovým možným ručením počítat a snažit se tyto situace identifikovat a upravit již při svém zvolení do funkce.

Vybraná právní věta | Z výše popsaných závěrů je zjevné, že při posuzování splnění předpokladů pro vznik zákonného ručení jednatele za závazky společnosti podle § 194 odst. 6 obch. zák. (ve spojení s § 135 odst. 2 obch. zák.) nelze zaměřovat škodu vzniklou společnosti, za niž jednatel odpovídá, a závazek společnosti, za jehož splnění jednatel ručí. Je-li jednatel povinen nahradit společnosti škodu, kterou jí způsobil porušením povinností při výkonu funkce jednatele, ručí za závazky společnosti (lhostejno, z jakého důvodu a vůči jakému věřiteli tyto závazky vznikly) v rozsahu jeho povinnosti k náhradě škody. Jakmile způsobenou škodu uhradí, jeho ručení zaniká (§ 194 odst. 6 in fine obch. zák.). Ještě jinak řečeno, škoda vzniklá společnosti (k jejíž náhradě je jednatel povinen) může, ale nemusí mít souvislost se závazkem společnosti, jehož splnění se věřitel společnosti domáhá vůči jejímu jednatele z titulu zákonného ručení.

ČERVEN 2020

Neplatnost smlouvy uzavřené společností z vůle společníka

Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 26. 5. 2020, sp. zn. 27 Cdo 3288/2018

aktivní legitimace společnosti, akcionář společnosti, žaloba na určení, vyslovení neplatnosti

Krátký komentář H&P | Právo napadat smlouvy uzavřené společností pro jejich neplatnost nese svědčí pouze společnosti, ale rovněž i společníkovi. I to může být způsob ochrany jeho investice.

Nejvyšší soud připomněl, že pro možnost takového postupu musí být dána jednak existence důvodu neplatnosti, ale také musí mít smlouva významný vliv do poměrů společníka. V tomto případě šlo o smlouvu, kterou společnost prodala svoji nemovitost. Existence takového vlivu zde byla spatřena.

Společník však také musí nejprve využít jiné efektivní nástroje. V tomto ohledu pak Nejvyšší soud nově uvedl, že takovým nástrojem nemůže být skutečnost, že společník svými hlasy může dosáhnout volby nového statutárního orgánu, který by platnost smlouvy napadl. I jediný akcionář společnosti tak může sám návrh na vyslovení neplatnosti podat.

Vybraná právní věta | Promítnuto do poměrů projednávané věci to znamená, že představoval-li prodej bytové jednotky převod významné části majetku společnosti a měl-li tento převod zprostředkovaně významný vliv i na právní a majetkové poměry akcionářů společnosti (jak uzavřel soud prvního stupně), svědčí akcionářům společnosti (každému z nich) aktivní věcná legitimace v řízení o určení, že společnost je vlastníkem bytové jednotky.

Jde-li o naléhavý právní zájem na požadovaném určení, lze souhlasit s dovolatelem v tom, že soudy neuvedly, jaký jiný právní prostředek, jehož prostřednictvím by mohl svá práva hájit (natož hájit účinněji), má dovolatel k dispozici. Takovým jiným prostředkem zcela jistě není možnost zvolit (jako jediný akcionář při výkonu působnosti valné hromady společnosti) člena představenstva, který jménem společnosti podá stejnou žalobu, a to již proto, že takovou žalobu by podala právě společnost, nikoliv dovolatel jako její akcionář.

ČERVENEC 2020

Absolutní neplatnost právního jednání

Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 10. 6. 2020, sp. zn. 31 ICdo 36/2020

forma právního jednání, neplatnost právního jednání, rozpor s veřejným pořádkem, jednočlenná společnost

Krátký komentář H&P | Rozhodnutí se zabývá uzavíráním smluv mezi společnostmi zastoupenou jejím jediným společníkem a právě tímto jediným společníkem (smlouva o výkonu funkce, příplatková dokumentace, jakákoliv další smluvní agenda). **Zákon pro takové případy vyžaduje formu úředně ověřených podpisů a velký senát Nejvyššího soudu v tomto ohledu sdělil, že nedodržení této formy bude zpravidla působit absolutní neplatnost takového jednání.** Takovou vadu je dle Nejvyššího soudu možné zhojit pouze s účinky dopředu, nikoliv zpětně. Nejvyšší soud přitom toto pravidlo rozšířil i na případy jednostranného právního jednání (odstoupení z funkce, zápočet pohledávky apod.).

I z tohoto pravidla může existovat výjimka, a to v případě, kdy sice právní jednání nesplňuje uvedený požadavek formy, ale není pochyb o jeho obsahu a datu. Vzhledem k tomu, že ve společnostech s jediným společníkem dochází k popsáním situacím velmi často, silně doporučujeme na tato pravidla myslet. Případná sankce absolutní neplatností může způsobit výrazné komplikace, jelikož absolutně neplatné jednání nevyvolává žádné zamýšlené právní následky.

Vybraná právní věta | Ačkoliv se § 13 z. o. k. výslovně vztahuje toliko na smlouvy (dvoustranná právní jednání), lze za pomoci argumentu *a simili (per analogiam)* dovodit, že dopadá i na právní jednání jednostranná, adresovaná společností zastoupenou jejím jediným společníkem tomuto společníku, popř. adresovaná jediným společníkem „své“ společnosti.

Z popsaného smyslu a účelu § 13 z. o. k. vyplývá, že důsledkem nedodržení formy požadované tímto ustanovením je neplatnost dotčeného právního jednání. Jelikož právní normy chránící právní jistotu patří mezi právní normy chránící veřejný pořádek, ..., je na místě závěr, že porušení § 13 z. o. k. vede (zpravidla) i k narušení veřejného pořádku.

Není-li požadavek ustanovení § 13 z. o. k. dodržen, může dotčený společník zjednat nápravu tím, že tuto vadu (absenci písemné formy, popř. úředního ověření podpisu) dodatečně zhojí (§ 582 odst. 1 věta první o. z.). S ohledem na výše vyložený smysl a účel § 13 z. o. k. však bude mít tato konvalidace účinky ex nunc.

Současně platí, že i v případě nedodržení požadavku stanoveného § 13 z. o. k. je nutné vždy posuzovat, zda s ohledem na okolnosti konkrétního případu nebyly naplněny smysl a účel právní normy v tomto ustanovení obsažené přesto, že jednající společník nedodržel postup podle označeného ustanovení...

SRPEN 2020

Jednat v (ne)souladu s business plánem

Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 21. 7. 2020, sp. zn. 27 Cdo 3994/2018

péče řádného hospodáře, jednání dle podnikatelských záměrů, podnikatelská strategie

Krátký komentář H&P | V tomto případě představenstvo realizovalo investici ve společnosti dle dříve sestaveného dlouhodobého podnikatelského záměru společnosti (business plánu) schváleného dozorčí radou. **Nejvyšší soud upozornil, že jednání v souladu s takovým dokumentem neznamená automaticky jednání s péčí řádného hospodáře.** Naopak. Takový dokument může být nedovoleným pokynem do obchodního vedení společnosti. V tomto ohledu upozorňujeme na odlišný režim koncernových pokynů, které mohou za určitých podmínek mířit i do obchodního vedení. Vzhledem k tomu, že si zde představenstvo nesestavilo odpovídající analýzu možností z hlediska péče řádného hospodáře, bude nejspíše shledáno odpovědným k náhradě odpovídající újmy.

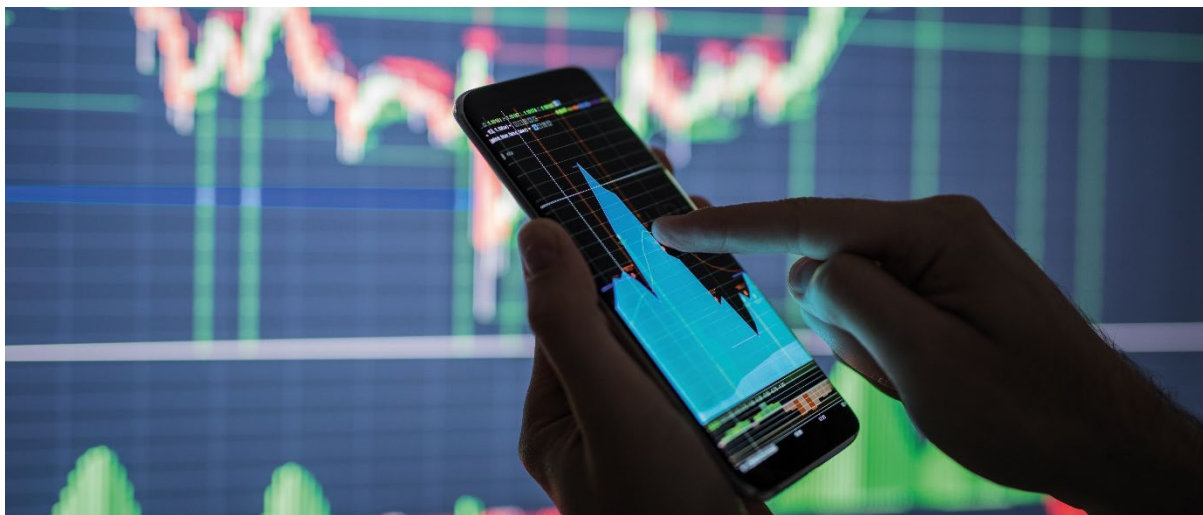
Jistě tak není vhodné slepě spoléhat na správnost business plánu. Každé jednání představenstva musí být v souladu s péčí řádného hospodáře a business plán, jakkoliv schválený dozorčí radou, neznamená zbavení se této povinnosti.

Vybraná právní věta | Odvolací soud se shora citovanou judikaturou Nejvyššího soudu neřídil, neboť svůj závěr, podle kterého žalovaný jednal s péčí řádného hospodáře, založil pouze na tom, že představenstvo postupovalo v souladu s dlouhodobými podnikatelskými záměry společnosti. Podnikatelské záměry na roky 2007 a 2008 sice byly schváleny dozorčí radou, jak ale dovolatelka správně namítá, nikdo není podle § 194 odst. 4 obch. zák. oprávněn udělovat představenstvu společnosti závazné pokyny týkající se obchodního vedení... Skutečnost, že žalovaný sledoval pokyny uvedené v podnikatelských záměrech společnosti, jej proto povinnosti jednat s péčí řádného hospodáře nezabavovala.

ZÁŘÍ 2020

Akcionářská žaloba o stamiliony a zfalšované listiny

Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 30. 6. 2020, sp. zn. 27 Cdo 2756/2020

péče řádného hospodáře, derivativní žaloba, akcionářská žaloba, antedatace, dokazování pravosti soukromých listin

Krátký komentář H&P | Toto rozhodnutí bylo vydané v řízení zahájeném tzv. akcionářskou (derivativní) žalobou, která je u nás využívána velice výjimečně. Výjimečné je toto rozhodnutí i svojí hodnotou – jedná se až o 400 mil. Kč, přičemž jenom jistina újmy, kterou mělo představenstvo způsobit, je ve výši 225 mil. Kč.

V tomto mediálně hojně sledovaném případě soudy posuzovaly naplnění péče řádného hospodáře ve vztahu k akvizici obchodního podílu, který měl znaleckým posudkem stanovenou nulovou tržní hodnotu. Společnost nabyla podíl za 225 mil. Kč s odůvodněním, že jeho potenciální investiční hodnota takové částce odpovídá, a to i s odkazem na business plán nabývané společnosti. Vrchní soud tuto argumentaci přijal.

Nejvyšší soud argument investiční hodnotou nezamítl, připomněl ale, že navrhovatel namítá antedataci business plánu důležitého pro posouzení souladu jednání s péčí řádného hospodáře. U soukromé listiny pak musí její pravost prokazovat ten, kdo z ní dovozuje příznivé následky, tedy představenstvo. **Statutární orgán si tak musí nejen opatřit všechny rozumně dostupné informační zdroje, ale také dbát důrazu na jejich pravost a průkaznost pravosti.**

Vybraná právní věta | Z ustálené judikatury Nejvyššího soudu k otázce pravosti a pravdivosti soukromé listiny se podává, že (i) pro posouzení soukromé listiny jako důkazního prostředku je významná její pravost a pravdivost; (ii) je-li zpochybněna pravost soukromé listiny, nese důkazní břemeno o pravosti ten, kdo z této listiny vyvozuje sobě příznivé následky; (iii) je-li toto důkazní břemeno uneseno, tj. je-li listina pravá, dokazuje, že jednající osoba projevila vůli v listině vyjádřenou, a důkazní břemeno opaku, tedy popření pravdivosti listiny, nese ten, kdo pravdivost listiny popírá; (iv) je-li popřena pravdivost soukromé listiny, vyzve soud podle toho, o jakou soukromou listinu jde, toho, kdo pravdivost popírá, aby uvedl, proč pravdivost popírá, a nabídl ke svému tvrzení důkazy; (v) provedené důkazy, včetně důkazu spornou listinou, soud zhodnotí v souladu se zásadou volného hodnocení důkazů, přičemž přihlíží k povaze listiny, zejména pak k tomu, jde-li o listinu v neprospěch vystavitele, anebo v jeho prospěch.

ŘÍJEN 2020

Omezení práva na informace?

Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 21. 7. 2020, sp. zn. 27 Cdo 1196/2020

právo na informace, rozsah práva na informace, možnost úpravy ve společenské smlouvě, kogentnost § 155 a 156 ZOK

Krátký komentář H&P | Často zmiňovaným negativem úpravy s. r. o. je až příliš široké právo společníků na informace. Ti mohou o informace žádat kdykoliv a mohou i sami nahlížet např. do účetních dokladů. Nejvyšší soud v tomto rozhodnutí odmítl absolutní kogentnost úpravy práva na informace v s. r. o. **Uvedl, že je možné ve společenské smlouvě informační právo samozřejmě rozšířit, ale připustil i jeho zúžení či stanovení přesných pravidel pro žádost o informace a jejich vydávání. Nesmí však dojít k vyloučení společníka z řízení společnosti.** Tím se opět otevírá otázka, zdali není možné úpravu informačního práva v s. r. o. připodobnit k o poznání mírnější variantě v akciové společnosti (k tomu také další rozhodnutí v tomto dokumentu).

Připomínáme, že takové úpravy společenské smlouvy lze spojit např. se zakotvením podrobné úpravy zasedání orgánů společnosti distančně s ohledem na trvající epidemiologickou situaci či přípravu na novelu ZOK účinnou od 1.1.2021.

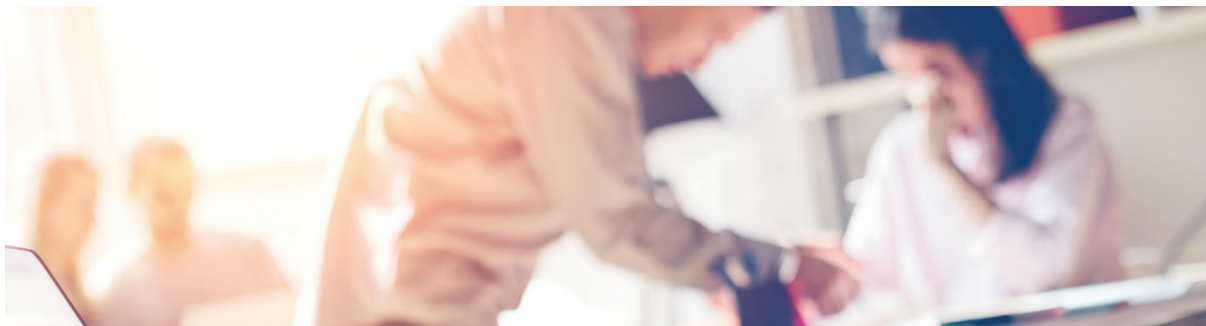
Vybraná právní věta | Ustanovení § 155 a § 156 z. o. k. Nejvyšší soud vyložil v rozsudku 27 Cdo 2708/2018. V něm mimo jiné uvedl, že si společníci společnosti s ručením omezeným mohou ve společenské smlouvě upravit právo na informace odlišně od zákona. Právo na informace mohou rozšířit, ale mohou jej také zúžit nebo stanovit přesnější pravidla, za nichž mají být informace poskytnuty. Vždy však musí respektovat základní smysl a účel práva společníka na informace; společníkovi by tedy úprava ve společenské smlouvě neměla fakticky znemožnit podílet se na řízení společnosti, resp. realizovat další, zákonem přiznaná práva, která společníkovi nemůže společenská smlouva odejmout.

Rozhodující je, zda společníkovi úprava obchodního zákoníku (§ 122 odst. 2 obch. zák.) fakticky znemožňuje podílet se na řízení společnosti (ve smyslu zákona o obchodních korporacích), resp. zda společníkovi úprava obchodního zákoníku fakticky znemožňuje realizovat další, zákonem přiznaná práva, která mu společenská smlouva (v režimu zákona o obchodních korporacích) nemůže odejmout.

LISTOPAD 2020

Proč je důležité mít due diligence?

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 21. 7. 2020, sp. zn. 27 Cdo 4583/2018

due diligence, převod obchodního podílu, neplatnost právního jednání, podstatný omyl, omluvitelný omyl

Krátký komentář H&P | Jedná se o rozhodnutí zabývající se institutem omylu nabyvatele při realizaci akvizice. Nabyvatel koupil podíly ve společnosti, která se nedlouho poté dostala do úpadku způsobeného peněžitými sankcemi ze strany poskytovatele dotací. Nabyvatel tvrdí, že o dotačních podmínkách nevěděl, byl uveden převodci v omyl, a proto jsou kupní smlouvy neplatné. **Nejvyšší soud však připomněl, že to je možné pouze v případě tzv. podstatného a omluvitelného omylu.**

O omluvitelný omyl jde pouze v případě, že nabyvatel postupoval s obvyklou mírou opatrnosti, tedy nemohl-li nabyvatel rozpoznat skutečný stav věci (zjistit existenci omylu) ani poté, co by vykonal onu míru obvyklé opatrnosti. Typickým případem omluvitelného omylu je situace, kdy nabyvatel jedná s důvěrou v prohlášení učiněná převodcem ohledně skutečnosti, která je pro transakci rozhodující.

Co z toho plyne? Doporučujeme nepodceňovat hodnotu due diligence (hloubkové prověrky) cílové společnosti, která může řadu vad ve společnosti odhalit, a stejně tak hodnotu robustních prohlášení v transakční dokumentaci.

Vybraná právní věta | Právní omyl musí být podstatný a omluvitelný. Právně podstatný je omyl tehdy, je-li tento omyl skrytý (tj. účastník jednající v omylu o něm neví) a druhý účastník se na vzniku takového omylu podílel. Jde především o případy, kdy druhý účastník tento omyl způsobil přímo úmyslně. O omyl však půjde i tehdy, kdy druhý účastník omyl vyvolal jinak (tedy např. neúmyslně), nebo o něm musel vědět. V tomto případě omyl musí vycházet ze skutečností, které jsou pro uskutečnění právního úkonu rozhodující – musí zde tedy jít o již zmíněný tzv. podstatný omyl.

Omluvitelným je takový omyl, k němuž došlo přesto, že jednající (mýlící se) osoba postupovala s obvyklou mírou opatrnosti (že vyvinula obvyklou péči), kterou lze se zřetelem k okolnostem konkrétního případu po každém požadovat, aby se takovému omylu vyhnul. Jinak řečeno, o omluvitelný omyl jde, nemohla-li jednající (mýlící se) osoba rozpoznat skutečný stav věci (zjistit existenci omylu) ani poté, co (by) postupovala s obvyklou mírou opatrnosti (poté, co /by/ vyvinula obvyklou péči), kterou lze na ní požadovat.

Uvede-li ve smlouvě jedna ze smluvních stran nepravdivé prohlášení, které je s to přivodit omyl druhé smluvní strany ohledně skutečnosti, jež je pro uskutečnění právního úkonu (uzavření smlouvy) rozhodující, je zpravidla třeba mít za to, že jedná-li druhá smluvní strana v důvěře k takovému prohlášení, vyvinula obvyklou mírou opatrnosti, aby se omylu vyhnula (ledaže by bylo již při uzavírání smlouvy s ohledem na okolnosti konkrétního případu zjevné, že takové prohlášení není pravdivé).

PROSINEC 2020

Změny druhů akcií

Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 9. 12. 2020, sp. zn. 27 Cdo 2927/2019

druhy akcií, účinnost změny druhu akcií, konstitutivní zápis

Krátký komentář H&P | Nejvyšší soud uvedl, že není-li omezení převoditelnosti akcií zapsáno do obchodního rejstříku společnosti (ať už při jejím vzniku či za její existence), jsou akcie neomezeně převoditelné a je jedno, zdali kterákoliv osoba o omezení převoditelnosti ve stanovách věděla. Jedná se tedy o provedení § 431 ZOK do praxe. Ten stanovil podmínku účinnosti změny druhu akcie i omezení převoditelnosti akcie až na okamžik zápisu do rejstříku.

Důležité však je, že novelou zákona o obchodních korporacích je od 1. 1. 2021 toto pravidlo měněno a nově nabývá účinnosti zápisem pouze omezení převoditelnosti. Pokud nemáte zapsané omezení převoditelnosti v rejstříku, je neúčinné. To je transparentní pro třetí osoby i akcionáře. Účinnost změny práv a povinností spojených s akcií ale není na zápis do rejstříku vázána, a stávající akcionáři, ale i nabyvatelé akcií tak musí mj. věnovat zvýšenou pozornost i dokumentům ve sbírce listin a především stanovám.

Vybraná právní věta | Podle § 431 odst. 1 z. o. k. v případě, že valná hromada rozhoduje o štěpení akcií či spojení více akcií do jedné, o změně formy nebo druhu akcií anebo o omezení převoditelnosti akcií na jméno či o zaknihovaných akciích a jejich změně, nabývá změna stanov účinnosti ke dni zápisu těchto skutečností do obchodního rejstříku. Ustanovení § 173 odst. 2 věty první obch. zák. i § 431 odst. 1 z. o. k. vážou účinnost změny stanov v části upravující (mimo jiné) omezení převoditelnosti akcií na jméno či jeho změnu na zápis této skutečnosti do obchodního rejstříku.

Nebylo-li omezení převoditelnosti akcií zapsáno do obchodního rejstříku při vzniku společnosti (při jejím prvozápisu) ani později a nebyla-li do obchodního rejstříku zapsána ani změna omezení převoditelnosti akcií přijatá usnesením valné hromady, jsou akcie neomezeně převoditelné. To, zda si dovolatel byl vědom toho, že stanovy obsahují neúčinné ujednání o omezení převoditelnosti akcií, nemá žádný právní význam.

et
so
et

LEDEN 2021

Fiktivní hlavní akcionář

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 27. 10. 2020, sp. zn. 27 Cdo 226/2019

squeeze-out, nucený přechod akcií, hlavní akcionář, zastřený převod, zneužití práva, obcházení práva

Krátký komentář H&P | Nejvyšší soud v tomto rozhodnutí vystavil stopku obcházení pravidel při realizaci tzv. squeeze-outu neboli nuceného přechodu akcií. Jedná se o proces, ve kterém je akcionář, pokud drží 90 % hlasovacích práv, považován za hlavního akcionáře a může donutit zbylé akcionáře, aby na něj převedli jejich akcie za přiměřené protiplnění. V projednávané věci však hlavní akcionář u Nejvyššího soudu narazil. Soud v tomto případě sdělil, že se hlavní akcionář stal držitelem 90% podílu skrze účelovou zápůjčku akcií přibližně dvaceti menších akcionářů, kteří tímto způsobem akcie do nově založené entity dočasně převedli.

Squeeze-out je tedy možné realizovat pouze zcela v souladu s účelem, ke kterému má sloužit. Tím je i dle nálezu Ústavního soudu zjednodušení akcionářské struktury a zefektivnění řízení společnosti skrze jediného akcionáře. Doporučujeme tak vždy precizně zkoumat a vymežit smysl zamýšleného nuceného přechodu akcií na hlavního akcionáře, přičemž je možné, že Nejvyšší soud otevřel dveře pro ještě širší materiální přezkum osoby hlavního akcionáře v budoucnu.

Vybraná právní věta | Ústavní soud v nálezu ze dne 27. 3. 2008, sp. zn. Pl. ÚS 56/05, formuloval a odůvodnil závěr, podle něhož oprávnění akcionáře předložit valné hromadě návrh na přechod všech ostatních účastnických cenných papírů na tohoto akcionáře plyne ze skutečnosti, že cílem akciové společnosti je soustředění kapitálu, investování, podnikání a dosahování zisku. V případě, že jeden z akcionářů dosáhne stanoveného podílu akcií podle § 183i odst. 1 a 4 zákona č. 513/1991 Sb., obchodního zákoníku, nastává v akciové společnosti situace, kdy zbývající akcionáři mohou (ale nemusí) přestat být pro takovou společnost přínosem. Platí to jak z hlediska významu jejich podílu na celkovém kapitálu společnosti, tak pro jejich možnosti ovlivňovat přijímání rozhodnutí v ní. Je-li akcionář držitelem 90 % akcií, vliv zbylých akcionářů na chod společnosti je mizivý a možnost podílet se na zásadních rozhodnutích o směřování společnosti je iluzorní. Právo na vysvětlení a informační povinnost může komplikovat strategická rozhodnutí hlavního akcionáře.

I. Ustanovení § 375 z. o. k. umožňuje hlavnímu akcionáři vytěsnit menšinové akcionáře za účelem zjednodušení akcionářské struktury a zefektivnění řízení akciové společnosti. Zákon k naplnění tohoto účelu vyžaduje, aby hlavním akcionářem byla jediná osoba, v jejíž rukou se soustředí nejméně 90 % základního kapitálu a hlasovacích práv.

II. V poměrech projednávané věci svazek obcí na základě smlouvy o zápůjčce uzavřené s jednotlivými akcionáři na dobu tří roků sice formálně splňoval požadavky stanovené pro hlavního akcionáře v § 375 z. o. k., avšak ve skutečnosti za hlavního akcionáře být považován nemohl. V době rozhodování valné hromady o přechodu všech ostatních účastnických cenných papírů na hlavního akcionáře bylo zřejmé, že svazek obcí bude (po nuceném přechodu účastnických cenných papírů a po relativně krátkém čase ujednaném ve smlouvě o zápůjčce) povinen zapůjčené akcie vrátit původním akcionářům jako zapůjčitelům. Usnesení valné hromady, jímž byl schválen přechod všech ostatních účastnických cenných papírů na svazek obcí jako hlavního akcionáře, je tak neplatné pro obcházení zákona, neboť aprobejuje jednání, které odporuje smyslu a účelu § 375 z. o. k. a ve svém důsledku bez zákonné opory zbavuje ostatní menšinové akcionáře proti jejich vůli účasti na akciové společnosti.

ÚNOR 2021

Pravidlo čtyř očí

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 23. 7. 2019, sp. zn. 27 Cdo 4593/2017

schválení překročení zástupčího oprávnění členem statutárního orgánu

Krátký komentář H&P | Způsob jednání za společnost může být upraven různě. Typickým příkladem je tzv. pravidlo čtyř očí (společné jednání) pro některé vymezené transakce. Stává se však, že výčet těchto transakcí je popsán tak složitě nebo nejasně, že ani sám statutární orgán přesně neví, kdy musí jednat společně s dalším členem. To se mu však může vymstít.

Judikatura Nejvyššího soudu totiž společně pro úpravu před rekodifikací i po ní stanoví, že pokud např. jednatel jedná za společnost sám tam, kde měl jednat s druhým jednatelem společně, není jednání (a daná smlouva) neplatné. Je z něj však zavázán sám jednatel. Společnost takové jednání může bez zbytečného odkladu schválit. Pokud tak ale neučiní, je z daného právního jednání povinen plnit jednatel osobně. Nezbyvá tak než se zeptat: Víte přesně, jak máte vymezen způsob jednání za společnost?

Vybraná právní věta | Na členy statutárního orgánu jako zástupce právnické osoby je třeba – v rozsahu, v němž zvláštní úprava orgánů právnických osob neurčuje odlišně – aplikovat všeobecná ustanovení upravující zastoupení (tj. ustanovení Dílu 1 Hlavy III Části první o. z.). Aplikaci § 438 a 439 o. z. např. vylučuje zvláštní úprava obsažená v ustanovení § 164 o. z., k předpokladům aplikace § 437 o. z. na členy statutárního orgánu obchodní korporace pak srov. usnesení NS sp. zn. 29 Cdo 4384/2015.

Právnická osoba (jakožto zastoupený) může jednání učiněné neoprávněným zástupcem (členem statutárního orgánu jednajícím buď bez zástupčího oprávnění, anebo toto zástupčí oprávnění překračujícím) dodatečně schválit. Jelikož člen statutárního orgánu není smluvním zástupcem, budou se pravidla pro dodatečné schválení řídit ustanovením § 440 o. z., nikoliv (i) ustanovením § 446 o. z. (výjimku může představovat situace, kdy člen statutárního orgánu bude jednat jako zmocněnec v souladu s § 164 odst. 2 in fine o. z. a překročí plnou moc).

Schválí-li právnická osoba dodatečně právní jednání, které za ni učinil neoprávněný zástupce, je tímto právním jednáním vázána od počátku (ex tunc).

BŘEZEN 2021

Akcionářské dohody

Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 16. 3. 2021, sp. zn. 27 Cdo 1873/2019

akcionářská dohoda, zákaz udělovat pokyny člena statutárního orgánu, obchodní vedení, strategické řízení, péče řádného hospodáře, závazek přímluvy, garance výsledku

Krátký komentář H&P | Jedná se o rozsudek, který napravuje rozhodnutí soudů nižších stupňů k akcionářským dohodám (označováno jako rozhodnutí poškozující transakční praxi nejvíce za posledních 20 let). Dle dohody si akcionáři rozdělili, kdo jakého člena představenstva bude nominovat. Dále si mj. pro případ potřeby financování společnosti sjednali, že se jimi nominovaní členové představenstva musí dohodnout o výši potřebných prostředků a vyzvat akcionáře, aby je společnosti formou úvěrů poskytli. Pokud by některý z členů představenstva tomuto mechanismu bránil, jsou ti akcionáři, kteří jej nominovali, povinni uhradit ostatním smluvní pokutu.

Zatímco soudy nižších stupňů uvedly, že se jedná o ustanovení neplatné, jelikož odporuje zákazu poskytovat pokyny do obchodního vedení, Nejvyšší soud měl jiný názor. **Uvedl, že je nutné rozlišovat, zda se jedná o ustanovení zavazující člena představenstva k protiprávnímu jednání (pak by mohlo být neplatné), nebo se jedná o závazek přímluvy, příp. garanci určitého výsledku, které obecně přípustné jsou. V kontextu tohoto rozhodnutí proto doporučujeme revize akcionářských smluv pro zajištění jejich plné vymahatelnosti.**

Vybraná právní věta | Nejvyšší soud nepochybuje o tom, že případná dohoda akcionářů, již by se zavázali udělovat pokyny členům představenstva v záležitostech spadajících do obchodního vedení a současně zajistit, že tyto pokyny budou členy představenstva bez dalšího (bez ohledu na povinnost členů představenstva jednat s péčí řádného hospodáře) respektovány, by odporovala smyslu a účelu § 192 odst. 1 věty první a § 194 odst. 4 in fine obch. zák. a byla by neplatná pro rozpor se zákonem (§ 39 obč. zák.), resp. pro počáteční (právní) nemožnost plnění (§ 37 odst. 2 obč. zák.).

Řečené ovšem neznamená, že se akcionáři nemohou dohodnout na tom, že se u členů představenstva přímluví za konkrétní řešení určité záležitosti spadající do obchodního vedení, tedy že předestřou představenstvu (jeho členům) svůj názor či argumenty, jimiž představenstvo sice nebude vázáno, ale jež může vzít v úvahu při svém rozhodování. Stejně tak je možné, aby se akcionáři zavázali, že bude dosaženo konkrétního výsledku, tedy např. že představenstvo v určité záležitosti přijme určité rozhodnutí. V takovém případě nejde o závazek přímluvy, ale o převzetí odpovědnosti za určitý výsledek. Ani takové ujednání nelze považovat automaticky za odporující zákonu. Nejde totiž o závazek k jednání (konání), jež odporuje zákonu (zde k udělování pokynů v rozporu s § 194 odst. 4 in fine obch. zák.), ale o „garanci“ určitého (sjednaného) výsledku. V obou výše popsanych případech mohou akcionáři převzít závazek přímluvy či „garanci výsledku“ zásadně toliko ve vztahu k takovému jednání (rozhodnutí) představenstva (jeho členů), které je v souladu s právními předpisy a stanovami a kterým kromě jiného členové představenstva neporuší svoje povinnosti při výkonu funkce, včetně povinnosti jednat s péčí řádného hospodáře.

DUBEN 2021

Újma způsobená jednatelem koupí drahého automobilu

Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 16. 12. 2020, sp. zn. 27 Cdo 1238/2019

péče řádného hospodáře, vznik škody

Krátký komentář H&P | V tomto případě se na přelomu tisíciletí jednatelé rozhodli ve společnosti mj. vyměnit vozový park felicií za nová vozidla značek Volvo a Ford. Zatímco vrchní soud sdělil, že jednatelé uhradili za nové automobily přiměřenou tržní hodnotu, a újmu tedy nezpůsobili (újma byla vyčíslena ve výši hodnoty automobilů přesahující milion korun českých), společnost byla úspěšná se svým dovoláním u Nejvyššího soudu. **Ten sdělil, že nelze vystačit pouze s mechanickým porovnáním částky, kterou společnost uhradila, a hodnoty vozidel. Je nutno vzít v úvahu též účelnost a reálný přínos takto nabytých hodnot pro společnost vzhledem k jejímu předmětu činnosti, jejím potřebám a majetkovým poměrům.**

Jelikož společnost neměla odpovídající hospodářské výsledky ani oprávněnou potřebu takto drahá vozidla upotřebit, zdá se, že jednatelé budou povinni nahradit způsobenou újmu. Opět se potvrdilo, že péče řádného hospodáře není jednoduchá disciplína a je nutné znát všechna rizika, která s rozhodováním statutárního orgánu souvisí.

Vybraná právní věta | ...Nejvyšší soud formuloval a odůvodnil závěr, podle něhož při rozhodování o tom, zda v důsledku uzavření smlouvy vznikla společnosti škoda, nelze vystačit pouze s mechanickým porovnáním částky, kterou společnost na základě uzavřené smlouvy plnila, a hodnoty plnění, jež z této smlouvy získala. Je nutno vzít v úvahu též účelnost a reálný ekonomický přínos takto nabytých hodnot pro společnost vzhledem k jejímu předmětu podnikání (činnosti), jejím potřebám a majetkovým poměrům.

Nepřinesl-li posuzovaný úkon společnosti přínos, který by se adekvátně (alespoň nepřímo) odrazil v účelu, pro který byla společnost založena (zpravidla v ekonomické výkonnosti jejího podniku, je-li tímto účelem podnikání), není možné bez dalšího uvažovat o tom, že se majetek společnosti nezmenšil a že jí tudíž nevznikla škoda. Vycházel-li odvolací soud v projednávané věci z názoru, podle něhož pořízení nových vozidel nemohla vzniknout společnosti škoda, neboť tím došlo pouze ke změně složení majetku a nikoli ke zmenšení majetku společnosti, je jeho právní posouzení této otázky neúplné a tudíž nesprávné.

KVĚTEN 2021

Neurčitost předmětu podnikání

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 5. 12. 2021, sp. zn. 27 Cdo 3549/2020

zdánlivost ustanovení stanov, předmět podnikání, obchodní rejstřík

Krátký komentář H&P | Jedná se o rozhodnutí se zcela zásadním dopadem do korporační praxe. Šlo o posouzení otázky, jak konkrétně musí být vymezen předmět podnikání společnosti v jejím zakladatelském právním jednání.

Nejvyšší soud uvedl, že **ujednání společenské smlouvy (stanov), které jako předmět podnikání uvádí „výroba, obchod a služby neuvedené v přílohách 1 až 3 živnostenského zákona“, nesplňuje bez další specifikace požadavek určitosti. To znamená, že je takové ujednání zdánlivé, a tedy se k němu nepřihlíží.** Soud nadto instruoval, že takovou skutečnost lze zhojit také tím, že soudy budou společnosti vyzývat k nápravě, přičemž pokud ke sjednání nápravy nedojde, mohou rozhodnout o jejich zrušení s likvidací.

Rozhodnutí má však i další dopady, a to mj. na možnost získání živnostenského oprávnění, pro nějž je příslušná úprava ve stanovách jedním ze základních předpokladů. Doporučujeme tak věnovat pozornost stávající úpravě společenské smlouvy (stanov) a případně její úpravu spojit se zohledněním změn vyplývajících z novely zákona o obchodních korporacích.

Vybraná právní věta | Ujednání stanov, podle něhož je předmětem podnikání akciové společnosti výroba, obchod a služby neuvedené v přílohách 1 až 3 živnostenského zákona, nesplňuje požadavek určitosti, neboť z něj není zjevné, co je předmětem podnikání dané společnosti, a odpovídajícího výsledku se nelze dobrat ani výkladem. Takové ujednání je proto z důvodu neurčitosti jeho obsahu zdánlivé (§ 553 o. z.) a nepřihlíží se k němu (§ 554 o. z.).

ČERVEN 2021

Povinnost odkoupení podílu

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 27. 4. 2021, sp. zn. 27 Cdo 2451/2019

odkup podílu (akcie) ovládající osobou

Krátký komentář H&P | V červnu jsme představili rozhodnutí, ve kterém se Nejvyšší soud poprvé vyjádřil k relativně novému institutu korporačního práva. Tím je možnost společníka domáhat se odkoupení svého podílu (akcie) po ovládající osobě dané společností, pokud ta mu svým jednáním mj. poškodí jeho oprávněné zájmy. Ovládající osoba je poté povinna podíl (akcii) od společníka odkoupit.

Dovolací soud v tomto rozhodnutí „pouze“ sdělil, že odcházející společník nemusí ve své výzvě adresované ovládající osobě znát přesnou hodnotu, kterou za svůj podíl (akcii) požaduje. Lze se tak spoléhat na pozdější výrok znaleckého posudku.

V HAVEL & PARTNERS očekáváme, že boom ve využívání tohoto institutu nastane teprve v následujících obdobích. I proto je však velmi důležité, aby s existencí tohoto pravidla byly dobře seznámeny ovládající osoby (a věděly tak, čeho se vyvarovat) i ostatní společníci (pro znalost možností, kdy mohou společnost opustit). Nejvyšší soud touto první vlaštovkou pootevřel pomyslnou bránu tomuto nástroji do světa praxe. Máme proto radost, že tak dovolací soud v úvodní části učinil i prostřednictvím citace článku [Kamil Kovaříček](#), který je advokátem našeho korporátního týmu.

Vybraná právní věta | Již jen z toho je patrné, že postačí, aby společník v návrhu na uzavření smlouvy o převodu svého podílu na ovládající osobu co do určení přiměřené ceny odkázal na cenu, která bude určena znalcem, aniž by specifikoval (konkrétní) částku, za kterou má k převodu podílu dojít. Stejný závěr se podává také z toho, že stanovení konkrétní výše úplaty za převod podílu není podstatnou náležitostí smlouvy o převodu podílu, ujednají-li si smluvní strany dostatečně určitě alespoň způsob jejího určení (§ 2080 o. z.).

ČERVENEC 2021

Právo na informace nepřítomného společníka

Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 25. 5. 2021, sp. zn. 27 Cdo 3812/2019

právo akcionáře na poskytnutí vysvětlení mimo zasedání valné hromady

Krátký komentář H&P | Jedním z hlavních předpokladů pro podílení se akcionáře na řízení společnosti je zajištění jeho informačního standardu. Nejvyšší soud v tomto rozhodnutí řešil situaci, kdy žádost o vysvětlení podal písemně před konáním valné hromady akcionář, který se následně na valnou hromadu nedostavil. Představenstvo odpověď k jeho žádosti ostatním akcionářům neposkytlo a původní tazatel podal na společnost žalobu, aby mu bylo vysvětlení podáno.

Nejvyšší soud uvedl, že právo na informace v akciové společnosti je zásadně spojeno s valnou hromadou. Pokud se žadatel o vysvětlení na valnou hromadu nedostaví, představenstvo není povinno vysvětlení poskytovat ostatním přítomným akcionářům a žadatel na něj nemá nárok ani dodatečně.

Jedná se tak o další prohloubení zásady „práva patří bdělým“ ve vztahu k výkonu společnických práv na valné hromadě. Proto je nutné se na všechny zamýšlené kroky na valné hromadě dopředu důkladně připravit (a to ať už jste společníkem, akcionářem či zástupcem statutárního orgánu).

Vybraná právní věta | Dospěl-li odvolací soud (ve shodě se soudem prvního stupně) k závěru, podle něhož neúčastní-li se akcionář zasedání valné hromady, žádné vysvětlení obdržet nemůže, protože účel práva na vysvětlení v takovém případě není naplněn, je jeho rozhodnutí správné.

SRPEN 2021

Pravidlo čtyř očí

Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 24. 8. 2020, sp. zn. 27 Cdo 760/2019

neoprávněné jednání člena statutárního orgánu, zastoupení právnické osoby, způsob jednání zapsaný v obchodním rejstříku

Krátký komentář H&P | V projednávané věci došlo k posuzování porušení „pravidla čtyř očí“, tedy způsobu jednání za společnost, který spočívá v tom, že danou korporaci mohou pro určitou oblast zastoupit jen dva členové statutárního orgánu společně. V probíraném řízení uzavřel smlouvu o převodu akcií v rozporu s tímto pravidlem sám předseda představenstva.

V těchto případech je často možné zaslechnout rozšířený názor, že taková smlouva je neplatná, jelikož ji uzavřel někdo, kdo k tomu nebyl oprávněn. **Nejvyšší soud opět připomněl, že tomu tak není. Smlouva je zásadně platně uzavřená, zavázaná z ní však je přímo osoba jednající za společnost (nikoliv společnost sama). Výjimkou z tohoto pravidla je případ, kdy by druhá strana věděla o tom, že jednající překračuje svá oprávnění. Je však nutné uvést také to, že společnost může dané jednání dodatečně schválit tak, aby práva a povinnosti ze smlouvy přešly na společnost.**

Je tak nutné být obeznámen nejen s vlastním způsobem jednání a dodržovat jej, ale seznámit se i se způsobem jednání druhé strany, je-li taková informace zjistitelná např. z obchodního rejstříku. Jinak riskujete, že z uzavřené smlouvy budete muset plnit osobně.

Vybraná právní věta | Je-li způsob jednání jménem akciové společnosti členy jejího představenstva určený stanovami zapsán v obchodním rejstříku, mohou členové představenstva jménem obchodní společnosti jednat zásadně pouze v souladu s tímto způsobem. **Důsledkem nedodržení zapsaného způsobu jednání akciové společnosti není neplatnost právního úkonu učiněného v rozporu se stanovami určeným a v obchodním rejstříku zapsaným způsobem jednání. Právní úkon, při kterém nebyl dodržen způsob jednání určený stanovami a zapsaný v obchodním rejstříku, není právním úkonem akciové společnosti (nelze jej akciové společnosti přičítat) a nezavazuje ji.** Skutečnost, že právní úkon nelze v době jeho vzniku přičítat obchodní společnosti (ačkoli je činěn jejím jménem), per se neznamená, že obchodní společnost není oprávněna jej dodatečně schválit a tím vztáhnout na sebe jeho účinky.

ZÁŘÍ 2021

Zákaz zneužití práva

Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 15. 9. 2021, sp. zn. 27 Cdo 2343/2020

zneužití práva, úkon bezprostředně související se zneužitím práva

Krátký komentář H&P | V projednávané věci došlo k podání společnické žaloby, kterou se společník domáhal za společnost náhrady újmy proti jinému společníkovi. Nejvyšší soud se nejprve zabýval otázkou potenciálního zneužití práva společníka při podání společnické žaloby a následně otázkou, zda právnímu zástupci společnosti náleží úhrada odměny za poskytnuté právní služby.

Byť Nejvyšší soud vrátil věc k došetření soudu prvního stupně, lze z jeho závazného právního názoru vyčíst několik podstatných závěrů. **Společník, který podává společnickou žalobu, má povinnost jednat vždy coby zákonný zástupce společnosti v zájmu společnosti. Nečiní-li tak, není možné jeho právu na náhradu nákladů zastoupení poskytnout právní ochranu. Jinak řečeno, úkony související s jednáním, které je zneužitím práva, i úkony bezprostředně na něj navazující právní ochrany nepožívají.**

Rozhodující je i motivace společníka, který společenskou žalobu podává. Účelem jejího podání totiž v praxi musí být vždy snaha domoci se za společnost náhrady újmy, nikoliv sledování jiných zájmů, jako například zájmů osobních či zájmů třetích osob. V těchto případech společníci nebudou moci počítat s tím, že se před soudem domohou svých práv.

Vybraná právní věta | Z judikatury Nejvyššího soudu se podává, že (i) společník, který jako zákonný zástupce společnosti s ručením omezeným podal společnickou žalobu, je oprávněn uzavřít s advokátem dohodu o zastoupení společnosti pro řízení dle § 131a obch. zák. (a to včetně ujednání o odměně za zastupování); (ii) nicméně i společník coby zákonný zástupce společnosti v řízení podle § 131a obch. zák., resp. při uzavírání související dohody o zastoupení, je povinen jednat v zájmu společnosti; (iii) zneužije-li společník společnosti s ručením omezeným své právo podat společnickou žalobu, resp. toto své právo vykonává v rozporu s dobrými mravy či zásadami poctivého obchodního styku, není možné jeho právu na náhradu nákladů zastoupení, jež za společnost vynaložil v řízení podle § 131a obch. zák., poskytnout právní ochranu; (iv) případný neúspěch společnosti v řízení podle § 182 odst. 2 obch. zák. bez dalšího ničeho nevypovídá o otázce zneužití práv akcionáře v tomto ustanovení upravených; (v) pro posouzení existence rozporu výkonu práva akcionáře jsou rozhodující zejména okolnosti podání žaloby, jež zde byly již v době zahájení řízení, např. to, zda akcionář podáním žaloby skutečně sledoval cíle ustanovením § 182 odst. 2 obch. zák. předpokládané. Nepožívá-li tedy zneužití práva právní ochrany, nepožívá ochrany ani úkon bezprostředně související se zneužitím...

ŘÍJEN 2021

Souběh funkcí

Rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 22. 9. 2021, sp. zn. 27 Cdo 2837/2020

souběh funkcí, manažerská smlouva, pracovní smlouva, působení jako člen představenstva a generální ředitel

Krátký komentář H&P | V projednávané věci žalobce působil v akciové společnosti souběžně jako předseda představenstva a generální ředitel. Mezi společností a předsedou představenstva byla uzavřena tzv. manažerská smlouva (smlouva o výkonu funkce), kterou strany podřídily zákoníku práce. Z obou funkcí byl předseda představenstva / generální ředitel následně odvolán a měsíc na to mu společnost dala výpověď z pracovního poměru. Jádrem sporu se tak stala otázka, zda členu voleného orgánu náleží právo na sjednanou mzdu za období výpovědní doby, kdy předseda představenstva pro společnost žádnou práci nevykonával.

Z ustálené judikatury Nejvyššího soudu vyplývá, že smlouva o výkonu funkce podřízená zákoníku práce je platná, avšak samotné podřízení z ní nevytváří pracovněprávní vztah. Podřízením smlouvy režimu zákoníku práce dochází k obdobné situaci, jako kdyby si strany jednotlivá ustanovení zákoníku práce „opsaly“ do textu smlouvy. Ta tak nepůsobí silou zákona, ale silou smluvních ujednání, která nesmí být v rozporu s ustanoveními zákona o obchodních korporacích, od kterých se není možné odchýlit.

Vzhledem k výše uvedenému Nejvyšší soud dovodil, že se součástí manažerské smlouvy stalo i ustanovení zákoníku práce upravující proces odvolání vedoucího zaměstnance, které říká, že odvoláním či vzdáním se pracovního místa vedoucího zaměstnance pracovní poměr nekončí a zaměstnavatel je povinen tomuto zaměstnanci navrhnout změnu jeho dalšího pracovního zařazení. **Neučiní-li tak, popř. člen voleného orgánu změnu odmítne, ukončí se jejich vztah výpovědí a až do konce výpovědní doby má společnost povinnost členu voleného orgánu sjednanou mzdu vyplácet. Závěrem je nutné připomenout, že manažerská smlouva mezi členem voleného orgánu a společností musí být vždy schválena příslušným orgánem společnosti, jinak nevyvolá právní účinky.**

Vybraná právní věta | V zásadě tak platí, že **právo na spravedlivou odměnu** zakotvené v článku 28 LPS dopadající na práci vykonávanou na základě smlouvy o výkonu funkce (manažerské smlouvy) **může dotyčnému svědčit toliko za předpokladu, že jej manažerská smlouva platně a účinně založila.** Jinými slovy, členové představenstva si nemohou určovat výši odměny či jiných plnění poskytovaných v souvislosti s výkonem funkce sami (na základě svého uvážení); členům představenstva náleží v souvislosti s výkonem funkce pouze taková plnění, jež schválila valná hromada (či – určují-li tak stanovy – dozorčí rada).

LISTOPAD 2021

Zpráva o vztazích

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 31. 8. 2021, sp. zn. 27 Cdo 451/2020

zpráva o vztazích, jmenování znalce, vzdálenost znalce od sídla společnosti, souhrnný popis smluv mezi propojenými osobami, zneužití práva na přezkum

Krátký komentář H&P | Účelem zpracování zprávy o vztazích je ochrana společníků a věřitelů společnosti, kteří mohou jejím prostřednictvím zjistit, zda společnost neutrpěla v důsledku ovládaní újmu a zda byla případná újma včas uhrazena. Aby byla tato ochrana účinná, musí mít společníci ovládané osoby možnost ověřit, zda je zpráva zpracována úplně a pravdivě. A k tomu přesně slouží institut znaleckého přezkumu zprávy o vztazích. **V řízení o jmenování znalce soudem mohou společníci navrhnout osobu znalce. Hlavním a stěžejním hlediskem je při výběru jeho odbornost a nepodjatost. Zapotřebí je brát v úvahu i otázku hospodárnosti. Jde však o kritérium podpůrné, kterým je soud omezen pouze tehdy, pokud by měly být potenciální odměna za přezkum zprávy o vztazích a s tím spojené náklady zjevně nepřiměřené, a to zejména ve vztahu k majetkovým poměrům ovládané osoby.**

V návaznosti na to Nejvyšší soud judikoval, že byl-li společník se sídlem v Pardubicích navržen a jmenován znalec se sídlem v Ostravě, nešlo (v poměrech projednávané věci) o rozpor se zásadou hospodárnosti. Bezpodmínečně proto neplatí, že znalec musí sídlit vždy co nejbližší sídlu ovládané osoby. **Nejvyšší soud se dále zabýval situací, kdy je mezi ovládanou osobou a některou z propojených osob uzavírán v rámci běžného obchodního styku větší počet obdobných smluv se stejným předmětem a za stejných podmínek. V tomto případě je dostačující, je-li rozbor o výhodách a nevýhodách (vzniklé újme) uzavíraných smluv zhodnocen souhrnně. Rozbor o těchto skutečnostech musí být vždy obecně natolik konkrétní a obsáhlý, že umožňuje řádný přezkum zprávy o vztazích ze strany kontrolního orgánu či auditora.**

Závěrem Nejvyšší soud zmiňuje, že se soudy musí vždy vypořádat se zásadou zákazu zjevného zneužití práva ze strany společníka (navrhovatele na přezkum zprávy). Nejvyšší soud tak pokračuje ve chvályhodné rozhodovací praxi, ve které konstantně vystupuje proti šikanózním návrhům.

Vybraná právní věta | Hlavním a stěžejním hlediskem při výběru osoby znalce je zejména odbornost toho, kdo má být znalcem jmenován. Musí se proto jednat především o osobu, která je oprávněna vykonávat znaleckou činnost v příslušném oboru. Druhým základním požadavkem je to, aby tato osoba nebyla podjatá pro svůj poměr k věci, účastníkovi řízení nebo jeho zástupci. Na podjatost přitom nelze usuzovat jen ze skutečnosti, že znalce do funkce navrhl některý z účastníků řízení.

Při výběru osoby znalce je přirozeně zapotřebí brát v úvahu i otázku hospodárnosti, neboť je skutečností, že náklady přezkumu zprávy o vztazích tíží především samotnou společnost, která musí znalci poskytnout potřebnou součinnost. Jde ovšem o kritérium, které přichází na řadu podpůrně teprve tehdy, je-li naplněn předpoklad odbornosti a nepodjatosti toho, kdo se má stát znalcem pro přezkum zprávy o vztazích. Nadto je soud při volbě osoby znalce kritériem hospodárnosti omezen pouze tehdy, měly-li by být potenciální odměna za přezkum zprávy o vztazích a s ním spojené náklady zjevně nepřiměřené, a to zejména ve vztahu k majetkovým poměrům ovládané osoby. Bezpodmínečně proto neplatí, že znalec musí sídlit vždy co nejbližší sídlu ovládané osoby.

Má-li zpráva o vztazích plnit svůj účel, musí popis smluv uzavřených mezi ovládanou osobou a propojenými osobami umožnit posouzení, zda z nich vznikla ovládané osobě újma, s tím, že je-li mezi ovládanou osobou a některou z propojených osob uzavírán v rámci běžného obchodního styku větší počet obdobných smluv se stejným předmětem a za stejných podmínek, postačí, budou-li (způsobem výše uvedeným) ve zprávě popsány souhrnně, umožňuje-li tento popis posouzení, zda ovládané osobě v jejich důsledku vznikla újma. Přitom rozhoduje, zda je popis podaný ve zprávě o vztazích natolik konkrétní a obsáhlý, že umožňuje řádný přezkum zprávy o vztazích ze strany kontrolního orgánu či auditora.

PROSINEC 2021

Squeeze-out

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 31. 8. 2021, sp. zn. 27 Cdo 3185/2020

squeeze-out, hodnocení znaleckého posudku, zneužití práva

Krátký komentář H&P | Squeeze-out je označení pro nucený přechod vlastnického práva akcií menšinových akcionářů na většinového akcionáře za přiměřené protiplnění v penězích. Tento proces je u menšinových akcionářů nepopulární, a tak se velmi často stává, že je stanovená hodnota přiměřeného protiplnění napadnuta u soudu. Hodnota přiměřeného protiplnění je určena na základě znaleckého posudku. Z tohoto důvodu je pro tato řízení typické, že při dokazování proti sobě stojí několik znaleckých posudků a soudy se musí popasovat s nelehkou výzvou jejich zhodnocení.

Při hodnocení jednotlivých znaleckých posudků soudu nenáleží posuzovat odborné závěry znalce, nýbrž jen to, zda závěry posudku jsou náležitě odůvodněny, zda jsou podloženy obsahem nálezu, zda bylo přihlédnuto ke všem skutečnostem, s nimiž se bylo třeba vypořádat, zda závěry posudku nejsou v rozporu s výsledky ostatních důkazů a zda odůvodnění znaleckého posudku odpovídá pravidlům logického myšlení. Má-li mít soud určité skutečnosti za prokázané, musí na základě provedeného dokazování a všeho, co vyšlo během řízení najevo, nabýt vnitřního přesvědčení odpovídajícího praktické jistotě, že k dané skutečnosti došlo. Není tedy možné, aby soud rozhodl o správnosti třetího znaleckého posudku zejména z toho důvodu, že výsledná hodnota je nejbližší aritmetickému průměru dvou předchozích znaleckých posudků.

Nejvyšší soud také nakousnul otázku zjevného zneužití práva menšinovým akcionářem. V praxi se často můžeme setkat s tzv. „profesionálním akcionářem“, který nabyde drobný podíl v akciové společnosti a svá akcionářská práva zneužívá k její šikaně. Došly-li soudy nižších stupňů k závěru, že jednání navrhovatele nebylo zcela standardní, zejména pokud jde o komunikaci týkající se možnosti zvážení narovnání, a jako takové mělo dopad na postup soudu při řešení otázky náhrady nákladů řízení, měly se soudy důsledně zabývat i otázkou zjevného zneužití práva akcionáře, neboť takové jednání ve výsledku vůbec nepožívá právní ochrany.

Vybraná právní věta | Znalecký posudek podléhá – jako každý jiný důkaz – hodnocení soudu, a to jak jednotlivě, tak v souvislosti s ostatními provedenými důkazy (§ 132 o. s. ř.). Soud přitom nepřezkoumává (nemůže přezkoumávat) věcnou správnost odborných závěrů znalce, nicméně posuzuje přesvědčivost posudku co do jeho úplnosti ve vztahu k zadání, logické odůvodnění jeho závěrů a soulad s ostatními provedenými důkazy. Hodnocení důkazu znaleckým posudkem tedy spočívá v posouzení, zda závěry posudku jsou náležitě odůvodněny, zda jsou podloženy obsahem nálezu, zda bylo přihlédnuto ke všem skutečnostem, s nimiž se bylo třeba vypořádat, zda závěry posudku nejsou v rozporu s výsledky ostatních důkazů a zda odůvodnění znaleckého posudku odpovídá pravidlům logického myšlení.

Má-li mít soud určité skutečnosti za prokázané, musí na základě provedeného dokazování a všeho, co vyšlo během řízení najevo, nabýt vnitřního přesvědčení odpovídajícího praktické jistotě, že k dané skutečnosti došlo. Vnitřní přesvědčení soudu (úsudek soudce) ovšem nelze nahradit jakýmkoli (méně či více propracovaným) matematickým vzorcem. Opačný postup zásadu volného hodnocení důkazů popírá; ve svém důsledku by znamenal odepření spravedlnosti (denegatio iustitiae). I právo požádat soud o přezkoumání přiměřenosti protiplnění může být vykonáno zneužívajícím způsobem, a tedy i v rozporu se zásadami poctivého obchodního styku. Na zneužití práva požádat soud o přezkoumání přiměřenosti protiplnění nelze usuzovat bez dalšího jen ze skutečnosti, že hlavnímu akcionáři navrhovatel nabízí mimosoudní vyrovnání. Obsah nabídky na mimosoudní vyrovnání, jakož i širší kontext okolností, za nichž navrhovatel hlavnímu akcionáři mimosoudní vyrovnání nabízí, již ovšem (v závislosti na okolnostech jednotlivého případu) může vést k závěru, že uplatnění nároku na přezkoumání přiměřenosti protiplnění je výkonem práva v rozporu se zásadami poctivého obchodního styku. Nelze však vycházet z toho, že se rozpor se zásadami poctivého obchodního styku promítá pouze do nákladového výroku (jak nesprávně dovodil odvolací soud). Výkon práva, který je v rozporu se zásadami poctivého obchodního styku, nepožívá právní ochrany.

HAVEL & PARTNERS

ÚSPĚCH SPOJUJE

www.havelpartners.cz